בעל הבית החוזר בו לאחר שהתחילו במלאכה: **וְאִם בַּעַל הַבַּיִת** **חוֹזֵר בּוֹ, יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה** – שאם הוזלה שכירות פועלים יתן להם שכר כפי מה שסיכם עמם בתחילה על כל המלאכה חוץ ממה שצריך לשלם לפועלים אחרים לגמור המלאכה. וכן אם התייקרה שכירות פועלים אין מנכה להם משכרם כלום אף שבשביל לגמור המלאכה יצטרך לשלם לפועלים אחרים סלע וחצי.

אומן ששינה מדעת בעל הבית: **כָּל הַמְשַׁנֶּה** – כגון צבע אומן שקיבל צמר לצבעו אדום ושינה וצבעו שחור, **יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה** – שאינו נותן לו שכר עבודתו, אלא אם הסכום שהשביח הצמר על ידי שצבעו [היינו הסכום שנמכר הצמר עכשיו אחרי שנצבע יותר מלפני שנצבע] הוא יותר מהדוצאות שהיה לצַבָּע, נותן לו סכום ההוצאות שהיו לו, ואם ההוצאות מרובות על השבח, נותן לו את השבח. המוכר את שדהו, והקונה או המוכר חזרו בהם: **וְכָל הַחוֹזֵר בּוֹ** – המוכר את שדהו וחזר בו המוכר או הלוקח, **מִי שֶׁחָזַר בּוֹ יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה:**

גמרא

שנינו במשנתינו, השוכר את האומנין והטעו זה את זה אין להם זה על זה אלא תרעומת. הגמרא מבררת מהו 'והטעו זה את זה'. מדייקת הגמרא: **חָזְרוּ זֶה בָּזֶה לֹא קָתָנֵי** – לא כתבה המשנה לשון 'חזרו זה בזה' שהיה משמע שמדובר כשחזרו בהם הפועלים או שחזר בו בעל הבית, **אֶלָּא** לשון המשנה הוא **'הִטְעוּ זֶה אֶת זֶה'** שביאורו **דְּאַטְעוּ פּוֹעֲלִים אַהֲדָדֵי** – שאחד מהפועלים הטעה את חבירו.

מבררת הגמרא: **הֵיכִי דָּמֵי** – כיצד שייך שיטעו הפועלים זה את זה. משיבה הגמרא: **דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת** לאחד מהפועלים **זִיל אוֹגַר לִי פּוֹעֲלִים** – לך בשליחותי ושכור לי פועלים שיעבדו עמך, **וְאָזַל אִיהוּ וְאַטְעֵינְהוּ** – והלך השליח והטעה אותם. ועל כך אמרה המשנה שאין לפועלים האחרים על אותו פועל אלא תרעומת.

הגמרא מבררת במה הטעה השליח את הפועלים. מבררת הגמרא: **הֵיכִי דָּמֵי, אִי דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת** לשליח לך ושכור לי פועלים **בְּאַרְבָּעָה** זוז ליום, **וְאָזַל אִיהוּ אָמַר לְהוּ בְּתִלְתָּא** – שבעל הבית אמר לו לשכור בארבעה זוז ליום, ולערב לא נתן להם בעל הבית אלא שלושה זוז, ועל זה אמרה המשנה שאין להם עליו אלא תרעומת. עדיין צריך לברר **הֵיכִי דָּמֵי, אִי דְּאָמַר לְהוּ** השליח **שָׂכְרָכֶם עָלַי** – אני יתן לכם שכר עבודתכם, אם כן **נָתִיב לְהוּ מַדִּידֵיהּ** – צריך ליתן להם השליח משלו ארבעה זוז על עבודתם כפי שאמר להם, **דְּתָנֵיָא הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת בְּשֶׁלּוֹ** – שאמר לו ששוכרו לעשות מלאכה בשדהו, **וְאַחַר כָּךְ הֶרְאָהוּ** השוכר לעשות המלאכה **בְּשָׂדֶה שֶׁל חֲבֵירוֹ, נוֹתֵן לוֹ** השוכר **שְׂכָרוֹ מִשָּׁלֵם** – בשלמות **וְחוֹזֵר** השוכר **וְנוֹטֵל מִבַּעַל הַבַּיִת מָה שֶׁהֶחֱנָהוּ** – כפי מה שנהנה מהמלאכה. ומדוע המשנה אומרת אין להם עליו אלא תרעומת.

מבארת הגמרא: **לֹא צְרִיכָא, דְּאָמַר לְהוּ** השליח לפועלים **שְׂכַרְכֶם עַל בַּעַל הַבַּיִת** – הריני שליח של הבעל הבית והוא יתן לכם שכר עבודתכם.

שואלת על כך הגמרא: **וְלֶחֱזֵי פּוֹעֲלִים הֵיכִי מִיתַּגְּרִי** – ונראה בכמה רגילים לשכור פועלים באותו מקום, ואם רגילים לשכור בארבעה זוז, יתחייב בעל הבית לשלם להם ארבעה זוז. מתרצת הגמרא: **לֹא צְרִיכָא דְּאִיכָּא דְּמַ[תַּ]גֵּר** – יש פועלים שנשכרים **בְּאַרְבָּעָה** זוז, **וְאִיכָּא דְּמִתַּגֵּר בִּתְלָתָא**, ולכן נותן להם בעל הבית שלושה. ויש להם עליו תרעומת, **דְּאָמְרִי לֵיהּ** הפועלים לשליח **אִי לַאו דְּאָמַרְתְּ לָן בְּאַרְבָּעָה,** **טַרְחִינַן וּמִתַּגְּרִינַן** – היינו טורחים לחפש אדם שזקוק לפועלים ושוכר אפילו **בְּאַרְבָּעָה.**

תירוץ נוסף: **אִיבָּעֵית אֵימָא, הָכָא** במשנתינו **בְּבַעַל הַבַּיִת עָסְקִינַן** – מדובר בפועלים שיש להם לבד שדות, ואינם נשכרים לעבוד בשדות של אחרים אלא בשמקבלים שכר יותר מהמקובל, ולכן יש להם עליו תרעומת, משום **דְּאָמְרִי לֵיהּ אִי לַאו דְּאָמַרְתְּ לָן בְּאַרְבָּעָה, הֲוָה מִילְּתָא לְאַתַּגּוֹרֵי** – היה מזולזל בעינינו להשתכר למלאכת אחרים.

תירוץ נוסף: **אִיבָּעֵית אֵימָא, לְעוֹלָם בְּפוֹעֲלִים** הרגילים להשתכר למלאכת אחרים **עָסְקִינַן,** והטעם שיש להם עליו תרעומת הוא משום **דְּאָמְרִי לֵיהּ כֵּינָן דְּאָמַרְתְּ לָן בְּאַרְבָּעָה, טַרְחִינַן וְעַבְרִינַן לָךְ עֲבִידְתָּא שַׁפִּירְתָּא** – טרחנו ועבדנו לך עבודה מעולה מהרגיל. שואלת הגמרא: **וְלֶיחֱזֵי עֲבִידְתַּייהוּ** – נראה את עבודתם, ואם אכן היא כך שוה ישלם להם בעל הבית ארבעה זוז. מתרצת הגמרא: **בְּרִיפְקָא** – שעבודתם היתה לחפור חריץ סביבות השדה ואין מלאכתם ניכרת. שואלת הגמרא: **רִיפְקָא נַמִּי מֵידַע יָדַע** – גם בחריץ שסביבות השדה ניכרת המלאכה. מבארת הגמרא: **דְּמָלֵי מַיָּא וְלָא יָדְעִי** – שמילאו כבר מים בחריץ, שאז מלאכתם אינה ניכרת.

ביאור אחר בדברי המשנה: **אִיבָּעֵית אֵימָא, לְעוֹלָם** משנתינו מדברת באופן **דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת** לשליח לך ושכור לי פועלים **בְּאַרְבָּעָה** זוז ליום, **וְאָזַל אִיהוּ** – השליח **וְאָמַר לְהוּ** לפועלים **בִּתְלָתָא** – אם רוצים להשתכר בשלושה. **וּדְקָאָמְרַת** – ומה ששאלה הגמרא לעיל שאם כן מדוע יש להם עליו תרעומת, והרי **סָבוּר** **וְקַבִּיל** – שמעו והסכימו לכך, יש ליישב שהתרעומת היא משום **דְּאָמְרִי לֵיהּ** הפועלים לשליח **וכי לֵית לָךְ** – אין אתה מתנהג כפי שכתוב במשלי (ג כז) **'אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו'**, ומדוע מנעת מאיתנו את השכר שרצה בעל הבית לתת לנו.

הגמרא מסתפקת בדין השולח שליח לשכור לו פועלים: **פְּשִׁיטָא, אִי אָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת** לשלוחו צא ושכור לי פועלים **בִּתְלָתָא, וְאָזַל אִיהוּ** – השליח **וְאָמַר לְהוּ** לפועלים ששוכרם **בְּאַרְבָּעָה** זוז ליום, **וְאָמְרִי לֵיהּ** הפועלים לשליח הרי אנו נשכרים **כְּמוֹ שֶׁאָמַר בַּעַל הַבַּיִת,** הרי זה ודאי **שַׁדַּעְתַּייהוּ אַעֵילּוֹיֵי** – כוונתם היא לסכום הגבוה דהיינו ארבעה כמו שאמר השליח, ומה שאמרו 'כמו שאמר בעל הבית' לא לפחות מהסכום שאמר להם השליח נתכוונו אלא אמרו שהוא נאמן להם שכך אמר בעל הבית. **אֶלָּא** מה שיש להסתפק הוא, **אִי אָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת בְּאַרְבָּעָה, וְאָזַל אִיהוּ** – השליח **וְאָמַר לְהוּ** לפועלים ששוכרם **בִּתְלָתָא** זוז, **וְאָמְרִי** הפועלים לשליח הרי אנו נשכרים **כְּמָה שֶׁאָמַר בַּעַל הַבַּיִת, מַאי,** האם נתלה **שַׁאַדַּיבּוֹרָא דִּידֵיהּ קָא מָמְכֵי** – על דבריו של השליח הם סומכים, ומה שאמרו לו 'כמה שאמר בעל הבית' היינו **דְּאָמְרִי לֵיהּ מְהֵימְנַתְּ לָן דְּהָכֵי** – נאמן אתה עלינו שכך **אָמַר בַּעַל הַבַּיִת,** ואם כן אינם מקבלים אלא שלושה זוז, ואין להם עליו אלא תרעומת שמנע מהם להרוויח יותר. **אוֹ דִילְמָא אַדַּיבּוֹרָא דְּבַעַל הַבַּיִת קָא מָמְכֵי** – שלא סמכו כלל על דבריו של השליח ולא הסכימו לעבוד בשלוש זוז כדבריו, אלא אמרו לו אין לנו אלא דברי בעל הבית, ואם כן יקבלו ארבעה.

הגמרא מנסה לפשוט את הספק: **תָּא שְׁמַע,** אשה שאמרה לאדם **הָבֵא לִי גִּיטִּי** – כלומר תאמר לבעלי שיעשה אותך שליח להולכת הגט לידי, והשליח שינה ממה שאמרה לו האשה, ואמר לבעל, **אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטֵּי** – אשתך מינתה אותי להיות שלוחה לקבל את גיטה דהיינו 'שליח לקבלה', **וְהוּא** [–הבעל] **אוֹמֵר** לשליח **חֵילְךָ** – קח את הגט **כְּמָה שֶׁאָמְרָה אשתי. אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב,** לא רק שבקבלת השליח לא נתגרשה, שהרי לא מינתה אותו לכך, אלא **אֲפִילּוּ** אם **הִנִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת.** ואינו נעשה שליח להולכה.

ומדייקת הגמרא: **שָׁמְעָתְּ מִינָּהּ** – מדינו של רב, **דַּאַדַּיבּוֹרָא דִּידֵיהּ קָא מָמְכֵי** – שכוונת הבעל במה שאמר 'הילך כמה שאמרה', שסומך על דברי השליח ונתן לו את הגט על דעת שאשתו עשתה אותו

המשך בעמוד קכב

שליח לקבלה ושתתגרש בקבלת השליח את הגט, ומכיון שבאמת לא עשתה אותו שליח לקבלה, והבעל אינו יכול לעשות אותו שליח לקבלה, אינה מתגרשת בקבלת השליח. ואפילו כשהגיע גט לידה אינה מתגרשת, משום שהבעל לא עשה אותו שליח להוליך את הגט, והיא אינה יכולה למנות אותו להיות שליח להולכה. **דְּאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ דְּאַדִּיבּוּרָא דִּידָהּ קָא מָמֵיךְ** – שאם תאמר שכשאמר הבעל 'הילך כמה שאמרה' כוונתו לומר לו שנותן לו את הגט כפי שאמרה לו אשתו, אם כן, אף שאכן כשהשליח קיבל את הגט אינה מגורשת עדיין, שהרי האשה לא מינתה אותו שליח לקבלה, מכל מקום **מִכִּי מָטֵי גִּיטָּא לְיָדָהּ מִיהָא תִּיגָּרֵשׁ** – כשהגיע הגט לידה תתגרש, שהרי הבעל נתן לו את הגט על דעת מה שאמרה לו, והיא הרי אמרה לו שיהיה שליח להולכה של הבעל, ואם כן כשיגיע הגט לידה תתגרש בו. ומכך שרב פסק שאינה מגורשת, מוכח שדעתו שהבעל סומך על דברי השליח שאמר בשם האשה. ואם כן אפשר לפשוט גם בפועלים שכשאמרו הרי אנו נשכרים 'כמה שאמר בעל הבית' כוונתם שסומכים על דברי השליח, ולא יקבלו אלא כפי מה שאמר להם השליח, ואין להם עליו אלא תרעומת.

רב אשי דוחה שאין להוכיח כן מפסק דינו של רב: **אָמַר רַב אַשִׁי,**

הָכִי הַשְׁתָּא – וכי אפשר כעת להביא ראיה מדברי רב שכוונת הבעל לומר שסומך על דברי השליח, בְּשִׁלְמָא אִי אִיתְּמַר אִיפְּכָא – אילו היה רב אומר דין הפוך, שבאופן שהאשה אמרה לשליח 'הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי' ומינתה אותו לשליח לקבלה, וְהשליח שינה ואמר לבעל 'אִשְׁתְּךָ אָמְרָה תֵּבָא לִי גִּיטִּי' – שתעשה אותי שליח להולכה, וְהוּא אוֹמֵר חִילְּךָ את הגט כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה אשתי, וְאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב, מַשְׁגִּיעַ גֵּט לְיָדוֹ של השליח מְגוֹרֶשֶׁת, והרי שהוא נעשה שליח לקבלה, אֶלָּמָא דְּאַדִּיבּוּרָא דִּידָהּ קָא סָמִיךְ – שכשאמר הבעל 'חילך כמו שאמרה' כוונתו שאינו סומך על דבריו אלא סומך על דברי אשתו ונתן לו את הגט על דעת שתתגרש בו כדבריה, ולכן כשמגיע הגט לידי השליח מגורשת כיון שהיא עשתה אותו שליח לקבלה. אִי נַמִּי – וכן אילו היה רב נחמן אומר שמַּשְׁגִּיעַ הַגֵּט לְיָדָהּ של האשה הרי היא מְגוֹרֶשֶׁת, אֶלָּמָא – היה מכך ראיה דְּאַדִּיבּוּרָא דִּידֵיהּ קָא סָמִיךְ – שהבעל כשאמר 'חילך כמו שאמרה' כוונתו שסומך על דברי השליח, ונתן לו את הגט שיהיה שליח להולכה, לפי שאף אם נאמר שהבעל סמך על דברי אשתו ועשה אותו שליח להולכה כדבריה, מכל מקום אינה מגורשת מִשּׁוּם דְּעָקַר שְׁלִיחוּתֵיהּ לְגַמְרֵי – שהשליח עקר עצמו מלהיות שליח להולכה כלל, דְּאָמַר לֵיהּ – שבזה שהשליח שינה מדברי האשה ואמר לו שאשתו מינתה אותו לשליח לקבלה הרי הוא כאומר שְׁלִיחַ לְקַבָּלָה חֲוִינָא, לְהוֹלְכָה לָא חֲוִינָא – שליחות לקבלה שהוא דבר קל שאיני צריך לטרוח להגיע עד אליה, הריני מקבל עלי, אבל שליח להולכה שצריך לטרוח ולהביא הגט עד אליה איני מקבל עלי. ולכן אף אם אחר כך החליט השליח להוליך לה את הגט אינה מגורשת לפי שאין כאן שליחות כיון שמתחילה לא קבלו על דעת כן.

לעיל (ע"א) ביארה הגמרא את דברי המשנה 'השוכר את האומנין והטעו זה את זה', שהפועלים הטעו זה את זה, שאילו כוונת המשנה היתה שבעל הבית או הפועלים הטעו זה את זה היתה צריכה לומר 'וחזרו זה בזה', כעת חוזרת בה הגמרא מדחיה זו:

אִיבָּעֵית אֵימָא, דְּאִי תַּנָּא – התנא של משנתינו, חָזְרוּ נַמִּי הֵטְעוּ קָרֵי לֵיהּ – מקרה זה שבעל הבית או פועלים חזרו בהם, שונה התנא גם בלשון 'הטעו זה את זה', ופירושו שהבעל הבית או הפועלים חזרו בהם. ומצינו לשון זה בברייתא: דְּתַנְיָא, הַשּׂוֹכֵר אֶת הָאוּמָנִין – שכירי יום, וְהִטְעוּ הפועלים אֶת בַּעַל הַבַּיִת אוֹ בַּעַל הַבַּיִת הִטְעָה אוֹתָן – שחזרו בהם, או הפועלים או הבעל הבית, אֵין לָהֶם זֶה עַל זֶה אֶלָּא תַּרְעוֹמֶת.

ממשיכה הברייתא: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שאין לפועלים תביעת ממון, כְּשֶׁעדיין לֹא הָלְכוּ למקום המלאכה כשחזר בו בעל הבית, אֲבָל אם הָלְכוּ חֲמָרִים – פועלים המביאים תבואה ממקום למקום וְלֹא מָצְאוּ תְּבוּאָה, או שהלכו פּוֹעֲלִין ששכרם לעדור בשדה וּמָצְאוּ שָׂדֶה כְּשֶׁהִיא לָחָה ואי אפשר לעדור אותה, נוֹתֵן לָהֶן בעל הבית שְׂכָרָן של כל היום מְשֻׁלָּם – בשלמות ללא חסרון. ומבארת הברייתא: אֲבָל אֵינוֹ דּוֹמֶה הָבֵא טָעוּן לָבֵא רֵיקָן – אינו דומה חֲמָרִים החוזרים מלאים עם תבואה לחֲמָרִים החוזרים ריקם, וכן פועל העוֹשֶׂה מְלַאכְתּוֹ לְיוֹשֵׁב וּבְטֵל, לכן אינו משלם להם שכרם המלא, אלא אומדים כמה אדם מסכים שיפחתו לו משכרו ולא יצטרך לעבוד כל אותו היום, ושכר זה נותן להם בשלמות.

ממשיכה הברייתא ומבארת דינו של השוכר פועלים ב'קבלנות': בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כשחזרו בהם בשעה שֶׁלֹּא הִתְחִילוּ בַּמְּלַאכְתָּן, אֲבָל אם חזרו בהם לאחר שהִתְחִילוּ בַּמְּלַאכְתָּן, שָׁמִין לָהֶן מַה שֶּׁעָשׂוּ ויקבלו שכרם לפי החשבון. כֵּיצַד, קִבְּלוּ קָמָה לִקְצוֹר בְּשֶׁנֵּי סְלָעִים קָצְרוּ חֶצְיָהּ וְהִנִּיחוּ מלקצור חֶצְיָהּ, או שקבלו כֶּגֶד לָאֳרוֹג בְּשֶׁנֵּי סְלָעִים דהיינו שמונה דינרים, אָרְגוּ חֶצְיוֹ וְהִנִּיחוּ ולא ארגו את חֶצְיוֹ השני, שָׁמִין לָהֶן אֶת מַה שֶּׁעָשׂוּ, ומקבלים ארבעה דינרים, ואפילו אם חצי מהמלאכה הָיָה יָפֶה שֶׁשָּׁה דִּינָרִים – שנתייקר שכר פועלים, ועבשיו כשבא לשכור פועלים לעשות חציה אינו מוצא בפחות משלשה דינרים דהיינו סלע וחצי, אף שבעל הבית מפסיד שנמצא שצריך לשלם על כל המלאכה עשרה דינרים במקום שמונה דינרים, מכל מקום אינו מנכה להם משכרם אלא נוֹתֵן לָהֶן סֶלַע כפי שסיכם עמם, לפי שיד הפועל על העליונה. אוֹ שֶׁיִּגְמְרוּ מְלַאכְתָּן וְיִטְּלוּ שְׁנֵי סְלָעִים כפי שסיכם איתם בתחילה. וְאִם השלמת חצי המלאכה עדיין שווה סֶלַע, נוֹתֵן לָהֶם סֶלַע על החצי מלאכה שעשו.

רַבִּי יוֹסֵי חולק וְאוֹמֵר, שָׁמִין לָהֶן מַה שֶּׁעָתִיד לְהַעֲשׂוֹת – החצי שהניחו מלקצור, ואם הָיָה יָפֶה שֶׁשָּׁה דִּינָרִים נוֹתֵן לָהֶם (–לראשונים) שֶׁקֶל – שני דינרים דהיינו חצי סלע, שמכוין שצריך לתת ששה דינרים לפועלים אחרים לגמור המלאכה, לכך מנכה זאת משכרם של ראשונים כדי שבעל הבית יגמור מלאכתו בשני סלעים. אוֹ יִגְמְרוּ מְלַאכְתָּן וְיִטְּלוּ שְׁנֵי סְלָעִים. וְאִם לגמור חצי המלאכה שוה עכשיו גם סֶלַע, נוֹתֵן לָהֶם סֶלַע.

ממשיכה הברייתא: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שלרבי דוסא אין הפועלים מפסידים אלא לפי מה שצריך הבעל הבית כדי לגמור את המלאכה, ולרבנן מקבלים שכרם כפי שעשו, בְּדָבָר שֶׁאֵין אָבוּד – שלא יפסיד אם ימתין עם המלאכה עד שימצא פועלים אֲבָל בְּדָבָר הָאָבוּד – מלאכה שזמנה דווקא עכשיו להעשות, ואינו יכול להמתין עם המלאכה, ואינו מוצא פועלים לשכור אפילו במחיר היקר, שׁוֹכֵר עָלָיו – שוכר פועלים יותר מהמחיר שרגילים לתת בשוק, ומקצץ משכרם של הראשונים הסכום שהוסיף לשכר הפועלים האחרים, אוֹ מַטְעָן – מטעה אותם. מבררת הברייתא: כֵּיצַד מַטְעָן – כיצד הוא מטעה אותם. משיבה הברייתא: אוֹמֵר לָהֶן סֶלַע קָצַצְתִּי לָכֶם – סלע סיכמתי אתכם בשכר עבודתכם, בָּאוּ וּטְלוּ שְׁתַּיִם, ולבסוף אין צריך ליתן להם אלא סלע כפי שסיכם עמם בתחילה. מבררת הברייתא: וְעַד כַּמָּה שׁוֹכֵר עָלָיו – עד כמה ביוקר יכול לשכור פועלים אחרים ולנכות זאת משכרם. משיבה הברייתא: עַד אַרְבָּעִים וַחֲמִשִּׁים זוּז.

ממשיכה הברייתא: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שבדבר האבד שוכר עליהן פועלים אחרים ביוקר, בְּזְמַן שֶׁאֵין שָׁם פּוֹעֲלִים לְשָׂכוֹר במחיר שסיכם עם הראשונים, אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם פּוֹעֲלִים אחרים לְשָׂכוֹר, וְאָמַר[ו לוֹ] צֵא וּשְׂכוֹר מֵאֵלּוּ, אֵין לוֹ עֲלֵיהֶן אֶלָּא תַּרְעוֹמֶת.

הגמרא חוזרת לדון בדין הנשנה בברייתא לעיל 'הלכו חמרים ולא מצאו תבואה' וכו': תַּנְיָא הָנָא קַמֵּיהּ דְּרַב 'הלכו חמרים ולא מצאו תבואה, או שהלכו פועלים ומצאו שדה כשהיא לחה, נוֹתֵן לָהֶם שְׂכָרָן מְשֻׁלָּם'. אָמַר לֵיהּ רב, חֲבִיבִי – דודי רבי חייא אָמַר, אִילּוּ אָנָא הֲוֵאי – אילו אני הייתי השוכר של הפועלים לֹא הֲוָה יָהֵיבְנָא לָהֶן אֶלָּא כְּפוֹעֵל בָּטֵל – כשכרו של פועל שנשכר למלאכה ולבסוף לא עבד. וְאַתְּ אָמַרְתְּ שנוֹתֵן לָהֶם שְׂכָרָן מְשֻׁלָּם.

מקשה הגמרא: מה הקשה רב לתלמידו מדברי רב חייא וְהָא עֲלָהּ קָתָנֵי – הברייתא מסיימת שאֵינוֹ דּוֹמֶה הָבֵא טָעוּן לְהָבֵא רֵיקָן עוֹשֶׂה מְלַאכְתּוֹ לְיוֹשֵׁב וּבְטֵל ולכן אינו מקבל אלא כפועל בטל.

מתרצת הגמרא: לֹא סֵיְימוּהָ קַמֵּיהּ – לא סיימו לפני רב את סוף דברי הברייתא. אִיבָּא דְּאָמְרֵי סַיְימוּהָ קַמֵּיהּ – שסיימו לפני רב את דברי הברייתא שמקבלים כפועל בטל, וְהָכִי קָאָמַר – וכך אמר רב לתלמידו, חֲבִיבִי אָמַר, אִי הֲוֵאי אָנָא לֹא הֲוָה יָהֵיבְנָא לֵיהּ כְּלָל, כיון שמזלם גרם והיו צריכים לחשוב שמא ימצאו שדה לחה ולא יוכלו לעבוד בה. וְאַתְּ אָמַרְתְּ שנותן להם כְּפוֹעֵל בָּטֵל.

מקשה הגמרא: אֶלָּא קַשְׁיָא הַדָּא – קשה על דברי רב חייא שלא היה נותן להם שכרם כלל מהברייתא שמסיימת שנותן להם כפועל בטל. מתרצת הגמרא: לֹא קַשְׁיָא, הָא – רב חייא שאמר שלא היה נותן להם כלל שכרם דיבר דְּסַיְירָא לְאַרְעֵיהּ מֵאוֹרְתָּא – בפועלים שהלכו לשדה מבערב, ומשום כך אינו נותן להם שכרם, שמכיון שראו את השדה בערב שהיא לחה או שירדו גשמים בלילה והיה עליהם לדעת שאי אפשר לחפור בה ולא היה להם לבוא והָא – הברייתא שמסיימת שנותן להם כפועל בטל מדברת דְּלֹא סַיְירָא לְאַרְעֵיהּ מֵאוֹרְתָּא – שלא הלכו הפועלים לשדה מבערב, ולכך היה על בעל הבית האחריות להודיעם שלא לבוא, ומכיון שלא הודיעם צריך לשלם להם שכרם כפועל בטל.

ותירוץ זה הוא כדברי רבא שחילק בין הלכו הפועלים לשדה מבערב ללא הלכו: כִּי הָא דְּאָמַר רָבָא, הָאי מַאן דַּאֲגַר אֲגִירֵי – השוכר פועלים לְרַפְקָא – לעדור בשדהו, וְאָתָא מִטְרָא – וירד גשם וּמַלֵּייהּ מַיָּא – ונתמלא השדה במים שאין יכולים לחרוש בה, אִי סַיְירָא לְאַרְעֵיהּ מֵאוֹרְתָּא – אם הלכו הפועלים לשדה מבערב,